

AMERIKANSKI SLOVENEK

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI.

GESLO: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU, — S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGO IN ZAPADNE SLOVANSKE ZVEZE V DENVER, COLORADO.

NAJSTAREJŠI IN NAJBOLJ PRILJUBLJEN SLOVENSKI LIST V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIŠKIH.

STEV. (No. 158.)

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 8. OKTOBRA — THURSDAY, OCTOBER 8, 1925.

LETNIK XXXIV.

Konferenca amer. delavcev.

ORGANIZIRANO DELAVSTVO ZDR. DRŽAV JE PROTI KOMUNIZMU IN OTROŠKI SUŽNOSTI. — ČLANSTVO FEDERACIJE SE JE POMNOŽILO.

Atlantic City, N. J. — Organizirano delavstvo je takoj prvi dan ko se je odprla 45. letna konferenca ameriške delavske federacije, pokazalo, da hoče obračunati s komunisti, kakor tudi, da je proti otroški sužnosti.

Konferenci predseduje predsednik federacije W. Green, to je prvič po več nego 25. letih, da zastopa to mesto druga oseba, kakor pokojni Samuel Compers.

Mr. Green je bil viharno pozdravljen, njegovemu govoru je sledilo dolgotrajno aplaudiranje, osobito ko je dejal, "mi smo se šele začeli bojevati za otroke Amerike."

Nadalje je dejal Mr. Green: "Ni naš namen napadati ustavo naše vlade. Mi ljubimo Ameriko in njeno zgodovino, kakor tudi njene tradicije. Kar pa grajamo je zloraba vlade, in kot zastopniki velike armade ameriških državljanov si privojamo pravico, da kritiziramo, nepostavno postopanje nekaterih."

"Namen federacije je nadaljevati boj za socialno pravico, do katere so delavci opravičeni — in mase organizirati po vseh vaseh in mestih širom Unije."

Poročilo izvrševalnega odbora se glasi, da je federacija napredovala v enem letu na članstvu za 13.000 članov.

Priporočalo se je tudi, naj bi delavstvo vpoštovalo, da mora vedno podpirati tiste kandidate, za katere se ve, da so delavstvu naklonjeni.

Na konferenci so bili sprejeti delegati iz Vel. Britanije, Kanade in Meksike, kakor tudi 15 delegatov nemških strokovnih organizacij.

VOJNA V MAROKO — BARBARSTVO.

Stockholm, Švedsko. — Sven Hedin, znameniti azijski raziskovalec, je izdal apel proti francosko-španski kampanji v Maroko. Hedin izjavlja, da so Rifijanci narod, obstoječ z en milijon svobodno ljubečih ljudi, kateri se bojujejo le za svojo prostost.

"Rifijanci ne zahtevajo ničesar izven pravice, da ubranijo pred napadalci svojo zemljo, katere je njihova last že od nekdaj," tako je dejal Hedin. "Oni pač zahtevajo neodvisnost in pravico do tega, kar jim gre po objubah, ki so jim bile dane ob koncu svetovne vojne." Sedaj so napadeni od dveh sil in bojujejo se kakor levi.

Hedin opisuje neznozne razmere v maročanskih vaseh, kjer je veliko število ljudi, ki so bili ranjeni ko so na hiše spuščali letalci bombe, a nimajo zdravlil in ne zdravnikov. "Kje je sedaj rdeči križ?" Tako vpraša Hedin.

"Evropejci si ničesar ne stori iz te mizerije, kakor bi bila kakšna gledališka predstava," nadaljuje Hedin. "Oni se zavzemajo za trpinčenje živih in prepovedujejo bikoborbo, ni jim pa mar ko ljudje — nedolžni otroci in ženske jemljejo konec."

ŠIRITE AMER. SLOVENCA.

DELAVSKI TRUST V ITALIJI.

Dosegel se je sporazum med italijanskimi podjetniki in delavci; slednji so se strnili v enotno fronto.

Rim. — Dosegel se je velik korak v reševanju delavskega problema v Italiji. Prišlo se je do sporazuma med zvezo industrijcev in zvezo fašistovskih unij. Pogodba tega sporazuma se glasi, da se v vseh delavskih težkočah, bodisi glede plače ali karsibodi, vpoštevajo za reševanje le edino ti dve organizaciji.

Ti dve organizaciji si bodo tudi prizadevali, katerima bo pomagala cela moč fašistovske vlade, da se uniči principe, ki so vladali odnosa med kapitalisti in delavci nad trideset let.

Cel ta načrt je prišel od Mussolinija. Kakor pravi poročilo, je jedro teh principov, to je principov stare socialistične ideje, da se pride do delavskih pravic le potem razrednega boja, dočim obstoji princip fašistovske stranke v temu, da se najboljši rezultati lahko dosežejo, s sodelovanjem razredov.

Fašisti so tudi na stališču, da je dolžnost, in da ima pravico vlada, gledati na to, da se ne dogodi krivica ne kapitalistu in ne delavstvu. Potom tega upajo, da se bo prišlo do bolj ekonomične produkcije, skozi katero bo imel dobiček ves narod, seveda tudi delavstvo.

Ta sporazum je privedel do tega, da ako delavec pripada bodisi katerikoli organizaciji in ako je v sporu s svojimi delodajalci, ne bo dobil nikjer pravice, dokler ne bo pripadal tudi fašistovski uniji, kajti le potem te fašistovske organizacije se bodo zahtevale delavcev pri delodajalcih vpoštevale. To so toraj dobrote, ki jih deli fašizem italijanskim delavcem.

COOLIDGE NA POTOVANJU

Predsednik Coolidge se je nahajal na potovanju, skozi južno Ohio, Indiana in Illinois. V terek je bil na American Legion konvenciji, kjer je govoril. Na svojem potovanju je prišel v kraje, kjer še ni bil od kar je v Beli hiši.

Iz Washingtona je odpotoval s svojo soprogo v nedeljo, na dan dvajsetletnice od kar sta poročena, kar ju pa ni motilo. Vlak je sopoljal po gorati West Virginiji, katerega je vlek stroj, za katerega trdijo, da je največji na svetu za gorске železnice. V Omaha je ostal predsednik in soproga 10 ur, nakar sta se zopet vrnila v Washington.

Na potovanju ju je povsod pozdravljala velika množica, kar je predsednika spravilo v dobro voljo, tako tudi poročilo o dobri letini v takozvanem koruznem pasu.

— Chicago, Ill. — Mrs. Mabel Norman, stara 24 let je zadobila težke poškodbe ko je eksplodirala gasolin pečica na kampi ob Milwaukee cesti severno od Norwood Park. Prepeljana je bila v kritičnem stanju v bolnišnico.

Slika nam kaže infanterijski polk na pohodu. Manevri so se vršili zadnji mesec blizu Mecklenburga, katerega se je ogledal tudi nemški predsednik Von Hindenburg, ki ga predstavlja na desni slika v njegovih vojaški maršalski obleki.

NEMŠKI ARMADNI MANEVRI.

MINISTER STRESEMANN ZASTRUPLJEN?

Locarno, Švica. — Tukaj kroži govorica, da je nemški zunanji minister Stresemann v resnici bolan, in da trpi na zastrupljenju. Zatrpuje so ga hoteli politični nasprotniki, kar pa sam Stresemann zanika, ker on ima lastnega kuharja in ne vživa ničesar drugega, kakor hrano iz zanesljive roke.

KRIZEM SVETA.

— Lewingstown, Idaho. — Velika nesreča je zadela katoliški zvaod v Nez Perce Indian reserve, kjer je izbruhnil ogenj. V plamenih je izgubilo življenje 6 dečkov. Za časa požara se je tam nahajalo 31 otrok a č. sestre zavoda sv. Jožefa so ostale rešile s tveganjem svojega lastnega življenja.

— Kenosha, Mich. — Tukaj je ob navzočnosti večje skupine ljudi neki neznanec oblečen šel v jezero, napravil kratko molitev in se izročil valovom. Utopljenca, ki je približno 65 let star so potegnili na suho; kdo in od kod je, ne ve nihče.

— Lincoln, Neb. — Clyde Moser, star 17 let, visokošolec je pri nogometni igri zadobil tako težke poškodbe, da je istim podlegel.

— New York. — Šestdeset natakarrjev se je zbralo v Max Pfeiferjevi restavraciji na zabavo, presenečili so jih pa banditi, kateri so jih napadli in o-lajšali za \$12.000.

— Kopenhagen. — Prebivalci otočja Faroe so v temu letu vlovili in usmrtili 260 velikih kitov. Lov na kite je zelo dobičkonosen.

— Milwaukee, Wis. — Miss Bertha Stone iz Chicago je bila zganjana, katero jo je pa tako omamilo, da je v nekem bližnjem gozdu vrgla raz sebe svo obleko, policija je bila obveščena, šli so tja in mladenko zavili v odedo in privedli na policijsko postajo.

— Riga, Latvija. — Clara Zetkin, voditeljica nemških komunistov je nevarno obolela in se je morala podvreči operaciji. Nahaja se v bolnišnici v Moskvi.

— Norfolk, Va. — V vasi Hatteras, N. C., razsaja difterija. Morsko letalo iz Hampton Roads mornariške baze je bilo poslano tjakaj z zdravili. Zdravniki upajo, da bodo razširjenje te zavratanne bolezni omejili.

— Chicago, Ill. — Mrs. Berta Wertz, stara 35 let, na 1551 Wabansia ave. je bila najdena v svojem malem stanovanju v kritičnem stanju — vsled lakote; poleg nje je pa ležal norovorojenček — mrtev, umrl je gladu. Ni upanja, da bi mati okrevala, zapustile so jo moči. Soprogo nesrečne ženske je že meseca junija t. l. neznanomarsadko 50 mornarjev s tremi častniki.

UPOR DRUSOV JE SEDAJ KONČAN.

Beirut, Sirija. — Upor Drusov proti francoskemu mandatu v Siriji je končan. Po zadnjih tozadevnih vesteh posmemamo, da se je vodja upornikov Hamed Bey Atrache, brez-pogojno podal francoskemu generalu Gamelin-u. Francosko vojaštvo, ki se nahaja v Siriji ima nalogo pomiriti domačine.

ODLOČILNI BOJI V SIRIJI.

Tanki in letala so gladili pot Francozom v boju z Drusi.

— Porušili so grad sultana in prodirali v osrčje dežele.

Damascus, Sirija. — Gen. Gamelin si je zopet pridobil nekaj lavorik za svoj venec slave, ko je ukazal letalcem, da so sipali bombe na grad sultana Atrache v Aere in ga popolnoma razdejali. Takoj na to so prodirali Francozi v osrčje dežele. Boj se je pričel v Kharaba: baje so bili napadalci Drusi, ki so, kakor pravi poročilo, 1000 po številu napadli Francoze.

Francozi so napad odbili z lahkoto, kajti rabpolagali so z letali, tanki in oklopnimi avtomobili; porazili so upornike, katerih veliko število je obležalo na bojišču — v boju za svobodo.

Ko so Francozi prodirali v notranjost dežele so vse vavice razobesile bele zastave, vedoč, da ustavljam se, bi pomnilo toliko, kakor iti na morišče.

KAZNOVANI UBOJ

— V okrajni jetnišnici Cook okraja je toliko "gostov," da nimajo vsi prostora na posteljah, nad sto jetnikov mora počivati kar na tleh. Jetnišnica je bila zidana za 500 oseb, danes je pa tam nakopičenih 1115 kršilcev postave.

Iz Jugoslavije.

ODLOMKI GOVORA DR. ANTON KOROŠČA NA SOCIALNIH DNEVIH SLOV. KRŠČ. DELAVSTVA V MARI-BORU. — DRUGE ZANIMIVE VESTI.

Za delavsko stanovsko kulturo.

Otvoritveni govor dr. A. Korošč-a: Delavski stan gre velikemu času nasproti. V delavskem stanu pa mi vidimo ono gibalno silo, ki bo razrila dosedanje tvorbe in ustvarila nove. Zato mora vsak, kdor gleda v bodočnost, dati temu stanu, kar mu je treba, da bo imel enakovreden med enakovrednimi svoj sedež, dati mu je treba, stanovske kulture. Mi govorimo o delavskem razredu in delavskem stanu. Kaj je razred? Skupina ljudi, ki ima približno iste cilje, tehnično ista sredstva, in ki se bori proti drugemu razredu. Pri tem ne mislimo več na živo organizacijo, no zvezo, ampak nam je pred očmi le skupina ljudi z istimi sredstvi. To, da se borimo proti drugim razredom, je socialopolitičen pojav, to, da podarjamo stan, pa je nacionalno-organiziran pojav, to je skupina ljudi, ki spadajo skupaj, imajo isto usodo, isti poklic, ista razmerja. To je živo telo — živ organizem, da kar zaboli enega, zaboli vse — tedaj pravo živo telo.

Delavski stan je najmlajši, je v početkih, v početkih je tudi njegova kultura.

Dajte je govoril o svobodi: "Svoboda — kje je? Je to svoboda, če pravi komisar: Ne daj! Če se celo še pisati ne sme, če si cel narod ni na jasmenu, kaj se bo temu ali onemu mogotcu poljubilo označiti kot protidržavno?"

Nesreča.

Megliču Josipu, gozdnemu delavcu pri baronu Bornu v Tržiču, je pri sekanju dreves padlo drevo na levo nogo in mu zmečkalo stopalo. Prepekljali so ga v ljubljansko bolnico.

V Ribnici smo čutili lahak potresni sunek trajajoč 2 sekundi dne 11. sept. ob 5 uri 40 minut zjutraj.

Krvav spopad med Radičevci in Pribičevci.

Zagreb, 9. sept. (Izv.) V mestu Gračac v Liki se je vršil večeraj šhod delegatov SDS. Govoril je Svetozar Pribičević. V svojem govoru je ostro napadal vlado in sedanji sporazum RR. Po shodu so pribičevci napadli radičevce. V hudem spopadu so oboji rabili razne vrste orožja, revolverje, sekire, nože in podobno. Hiša, v katero so zanesli smrtno ranjenega radičevca, je bila popolnoma porušena. Ranjenih je veliko število tako radičevcev, kakor pribičevcev. Tudi mrtvih je nekaj na obeh straneh. Orožnikom se je le z veliko težavo posrečilo napraviti red in mir. Potniki, ki so prispeli v Zagreb, trdijo, da je bilo spopad zelo oster in da je bilo veliko število mrtvih, težko in lahko ranjenih.

Oropani Zagrebčani.

Blizu Nikšica v Črni gori so razbojniki napadli potniški avtomobil. Med potniki sta bila dva Zagrebčana. Razbojniki so potnikom pobrali ves denar in prtjljago. Prtljago jim je moral odnesti sofer v gozd. Potniki imajo nad 30.000 Din škode.

Okradena pošta.

Na pošto v Derventi v Bosni so vlomili neznan zlikovci in odnesli pet denarnih pisem, v katerih je bilo 52.000 dinarjev. O vlomilcih ni nobenega sledu.

Kreditni za pogozdovanje Krasa.

Ministrstvo za šume in rudnike je dovolilo 100.000 Din za pogozdovanje splitske okoliice, 170.000 Din za pogozdovanje v okraju Mostar in 130.000 Din za pogozdovanje okraja Stobe v Hercegovini.

Nesreča na liški železnici.

Na novi liški železnici se je dogodila pri postaji Drniš prva nesreča. Trčila sta osebnih in tovorni vlak. Vzrok nesreče pripisujejo pomanjkanju osebja in maloštevilnim tiram na postajah nove železnice.

Dragocena sablja za prestolonaslednika.

Vojni minister Dušan Trifunovič je v Selcah izročil prestolonasledniku v imenu vlade sabljo z zlatim držajem.

Zagorje ob Savi.

V našem rudniku se neprestano dogajajo nesreče. Pretekli teden se je ubil delavec Groznik, 10. m. m. pa precej nevarno ponesrečil Pušnik Anton. — Župana še nismo volili, ker so se zoper volitve pritožili narodni socialisti, katerim je bila razveljavljena kandidatna lista in pa g. Mirko Weinberger, trgovec z moko, ki je vložil pritožbo zoper delavsko zvezo. — Pomenljiv je bil ta dan 13. avgusta za Zagorje. Orlovski družina je ta dan praznovala slovesno svoj praznik mesto 8. m. m. 70 članov, članic in naraščaja v kroju je prikorakalo s svojo zastavo v cerkev k sv. maši in sv. obhajilu. Med sv. mašo so peli v cerkvi in ne na koru, kar je posebno ugajalo.

Št. Jur pod Kumom.

Tukajšnja rojakinja gđ. Veronika Giulattijeva se je na Brezjah poročila z g. Jožefom Pečnikom, šol. uprav. v Veliki dolini pri Jesenicah ob Savi.

DENARNE POŠILJATVE V JUGOSLAVIJO, ITALIJO, AVSTRIJO, ITD.

Naša banka ima svoje lastne svest s pošto in zanesljivimi bankami v starem kraju in naše pošiljave so dostavljene prejemniku na dom ali s zadnjo pošto točno in brez vsakega odbitka.

Naše cene za pošiljke v dinarjih in B-rah so bile večeraj sledeče:

Skupno s poštnino:

500 — Din.	\$ 9.60
1,000 — Din.	\$ 18.85
2,500 — Din.	\$ 47.00
5,000 — Din.	\$ 93.50
10,000 — Din.	\$ 186.00
100 — Lir.	\$ 5.00
200 — Lir.	\$ 9.65
500 — Lir.	\$ 23.25
1,000 — Lir.	\$ 45.25

Pri pošiljvah nad 10.000 Din. ali nad 2,000 Lir poseben popust.

Ker se cena denarja šestokrat manjša, dostikrat docela nepriakovashi je absolutno nemogoče določiti cene vnaprej. Zato se pošiljave nakašje po cenah onega dne, ko mi sprejmemo denar.

DOLARJE POŠILJAMO MI TUJI V JUGOSLAVIJO IN SICER PO POŠTI KAKOR TUDI BRZOJAVNO.

Vse pošiljkatve naslov. e na—SLOVENSKO BANKO

ZAKRAJŠEK & CEŠAREK
455 W. 42nd ST., NEWYORK CITY

Cene oglasov na zahtevo. — Advertising rates on application.

NAROČNINA:	Za Zedinjene države za celo leto.....	\$4.00
"	"	"
"	"	"
"	"	"
"	"	"
SUBSCRIPTION:	For United States per year.....	\$4.00
"	"	"
"	"	"
"	"	"
"	"	"
"	"	"
"	"	"
"	"	"

Številka poleg Vašega naslova na listu znači do kdaj imate list plačan.—
Obnovite naročnino točno, ker s tem veliko pomagate listu.

Dopisi važnega pomena, ki se jih hoče imeti priobčen v gotovi številki,
morajo biti doposlani na uredništvo pravočasno in morajo biti prejeti vsaj dan
in pol pred dnevom, ko izide list. Na dopise brez podpisa se ne ozira.

"Entered as second class matter August 10, 1925, at the post office at
Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879."

V ekstrem.

Včeraj smo podali jasno sliko, kako so slovenski brezverci
znali priti med mase slovenskih delavcev v Ameriki. Danes pa
hočemo podati sliko njihove nepristranosti.

Narodna podpora jednota, katere glasilo je tolikrat in
celo še dandanes včasih povdarja, da je nepristranska, da se
nobenemu bodisi tega ali onega prepričanja ne dela krivice gle-
de osebnega prepričanja, je v zadnji konvenciji sprejela re-
zolucije in točke, v katerih je krajevnim društvom narodne jed-
note prepovedano pod kaznivo suspendacije sledeče:

1. Društvo, ki bi se drznilo, da bi dalo svojo društveno
zastavo blagosloviti v cerkvi, bo iz jednote suspendano.
2. Društvo, ki se korporativno s svojo zastavo udeleži
kake cerkvene ali katoliške prireditve ali manifestacije, bo sus-
pendano iz jednote.
3. Član, ki je zaeno tudi cerkveni odbornik je podvržen
suspendaciji.

Kakor smo že večkrat zapisali in povdarili, tako povdarja-
mo tudi danes, da kdor hoče ta vidi, kdor pa noče, ta ne vidi ker
noče.

Če bo šlo tako naprej bo narodna jednota imela kmalu
svoje vrste rusko čeko. Posebni špijoni bodo stali za vsakim
članom njih jednote in če se bo drznili iti v cerkev bo vržen iz
jednote.

Lawndalski uredniki in drugi rdeči mazači, ki so razlili po
nepotrebem že toliko črnila radi inkvizicije v srednjem veku,
naj sedaj slovenski javnosti povedo, kaj pomeni to, kar je zad-
nja konvencija narodne jednote sprejela na priporočilo takih
protivverskih nestrpnikov, kakor so sami. Inkvizicija se naj gre
skrit pred Vami nestrpniki! Ko bi bila vaša narodna jednota
v Rusiji smo prepričani, da bi gonili svoje članstvo na morišča,
kakor jih je Trocki in drugi v Rusiji, ako bi ljudje drznili mi-
sliti drugače, kakor diktatorji na Lawndale mislijo. Vi niste
več zmerni ljudje, pač pa pravcati zmendeni protivverski fan-
tiki!

Pa se še drznejo bahati, da so nepristranski!
Radovedni smo, kaj bo na te fanatične sklepe lawndalskih
protivverskih fanatikov reklo članstvo. Zakaj večkrat smo ču-
li, od katerega izmed članstva narodne jednote, da je narodna
jednota "allright", da pusti vsakemu svobodo, da je kakršnega
prepričanja pač hoče. Sedaj pa imate svobodo, ko bodo za va-
mi stali špijoni! Večkrat se je nam očitalo, da mi samo napa-
damo. V resnici smo mi le narod svarili, ker smo vedeli, da jih
bodo ti protivverski fanatiki tirali v ekstrem. Nam se je narod
smilil. Zakaj dobro vem, kako se slovenskemu delavcu godi
v Ameriki, kako ga izsesavajo brezsrčni delodajalci kapitalisti
in odveč je, da bi ga izsesavali in skubli ter za nos vlekli še taki
pustolovci, kakor so chicaški rdeči socialisti in zagrizeni veri-
sovrražni newyorški liberalci. Mi smo le svarili. Danes pa po-
vejte, če ni smo imeli prav!

Če se narodna jednota drzne tako drakonično nastopiti
proti katoliškemu prepričanju članov(ic) njih jednote, proti
katerim je hinavsko lagala predno so stopili pod njeno okrilje,
da je lahko pod njenim okriljem vsakdo ne glede na prepri-
čanje je tedaj skrajni čas, da tudi katoliška cerkev nekaj odre-
di proti taki umazani nestrpnosti, kakoršna vlada narodno jed-
noto. In to je tudi njena dolžnost.

Narodna jednota je direktno izrazita sovražnica katoliške
vere in njene cerkve. Njeno glasilo sleherni dan na najumaza-

Moja pot po svetu.
Spisala Helena Turk.
(Konec.)

Helena tudi ne bo nikdar pozabila, ka-
ko je bilo lepo o velikonočnem času v cerk-
vi sv. Jožefa, zlasti na Veliki petek. Kako
vse drugače živi spomin Kristusove smrti,
kakor v domovini. V cerkvi je bilo nare-
jeno, kakor bi v resnici videla goro Kalva-
rijo, ter tri križe na gori, potem je sledila
tri ure dolga krasna pridiga v italijanskem
jeziku. Pridiga je bila o zadnjih sedmih
Kristusovih besedah. Pri vsaki besedi je
bilo toliko odmora, da je zaigrala za hri-
bom ali goro Kalvarijo godba žalostinko v
čast Kristusovi smrti. Ljudje so skoraj na
glas jokali po cerkvi, tako v srce segajoča
pridiga je bila in zraven krasne žalostinke
ki so svojo izredno žalostno melodijo ga-

nile najtrdnejše srce.
Tekom teh štirinajst dni je Helena mno-
go videla v Kairi. Odtam je šla nazaj v
Aleksandrijo, kjer se je še s sestala s svojimi
prijateljicami, odkaterih je vzelo težko slo-
vo. A domovina je bil večji magnet za
njeno slovensko srce in jo je potegnila na
pot proti domovini. Odpeljala se je s par-
nikom proti Trstu in odtam domov.
Domovina se ji je zopet dopadla, mnoge
bolj kot tujina, če tudi se je tujini precej
privadila. Saj pravijo, da še ticiča rada po-
leti tpa, kjer se rodi, pa bi človek ne?
Z veseljem so jo sprejeli zopet ljubi do-
mači. Pri teti ni bila posebno dolgo, ker
se je kmalu zatem omožila, kakor ji je to
teta sama svetovala. Pa menda je bilo že
usojeno, da je morala Helena mnogo pot-
ovati po svetu. Kmalu zatem sta šla z mo-
žem na Nemško, ker njen mož je bil rudar,
že več časa prej zaposlen nekje na Štajer-
skem. Ker so iste čase rudarji na Nemškem
dobro zaslužili je šel tja in seboj vzela tudi
svojo ženo. Kmalu nato je prišla za njim
na Nemško še Marička iz Egipta, katere se
je tudi na Nemškem omožila. Marička je

bila v Egiptu bolj srečna kot Helena.
Predno je šla za Heleno na Nemško je
obiskala vso sv. deželo v družbi več
deklet in duhovnega voditelja. Obi-
skala je vse sv. kraje, koder je hodil
naš Odrašenik, tpele in umrl. Marička
je Heleni prinesla iz teh sv. krajev
več spominkov.
Na Nemškem sta bila Helena in
njen mož par let, potem sta se name-
nila izseliti v Ameriko, ki je tedaj
slavila, kot najbogatejša in v resnici
prava obljubljenca dežela. Je bila pač
usoda Helene, da je morala vedno po-
tovati. Tu v Ameriki si je šele za stal-
no ustanovila svoj dom, ter se večkrat
spomni in v veselih spomnih poletih
nazaj v one kraje, katere je prepoto-
vala in v katerih je bivala v svojih
mladih letih. Rada bi jih še videla, a
najbrže jih ne bo, ker danes ima dru-
žino. Tako se končuje povest o mojem
potovanju po svetu.

GOSPODARSTVO.

**Velikanski napredek v polje-
delstvu.**
Ameriška ženi jalnost na me-
hanicnem polju začena revo-
lucionariti pogorsko poljedel-
stvo. V zadnjih dvajsetih letih
je Amerika začela rabiti stroje
pri pridelovanju riža, in to s
takim uspehom, da razmora
visoko plačani ameriški delavci
morejo pridelovati letino riža
ravno tako poceni kot kitajski
"kuli", ki zasluži osem centov
na dan. Ali vse to ni nič v primeri
z najnovejšo metodo obdelovanja
pogorskih obronkov.

Appalachian pogorje je ono
pogorje, ki se razteza od severa
do juga vzporedno z vzhodno
obalijo Združenih držav Allegheny
Mountains so del istega. Od leta
do leta je voda izpirala čim dalje
več prsti z obronkov pogorja; škoda
za farmarje je bila ogromna. Na-
seljeni farmarji so pač izvirali iz
planjav zapadne Evrope in so pri
obdelovanju pogorskih zemljišč
rabili iste metode, ki so dobre za
planjave. Oni niso bili nikdar slišali
o terasah korskanskih gorancev,
kmetovalcev na Javi ali v zrajnih
Japoncev, ki znajo tako obde-
lovati svoje strme obronke, da voda
ne odteka in prst se ne izpira. Njive
na terasah so znane tudi vsakomur,
ki je potoval po Italiji. Tudi v Dalma-
ciji in Istri jih je precej videti. Ali
trebalo je mnogo težavnega dela,
mного generacij dela, predno je kmet
zgradil ono arhitekturo teras, ki izgledajo
kot kake orjaške stopnice od vznožja
do vrha strmega obronka. Ko je ame-
riški farmar o tem izvedel, ni bil navdušen,
da bi posnemal zgraditelje teras v
starem svetu, ker se je ustvašil
ogromnega dela. Ali kmalu se je
domislil, da-li ne bi mogel stroj
storiti isto v kratkem času. In zares,
stroj je zmagal.

Neki vpokojeni inženir, Lawrence
Lee iz Virginije, je bil baje prvi, ki
je prišel na idejo, da bi se pri takem
delu dal uporabiti traktor in neko
posebno zgrajeno strgalco. Celotno
najhujših poletnih nevihtah in plohah,
niti kaplja vode ne odteka iz šestdesetih
akrov, ki jih je Lee zgradil v terase
in jih nasadil kot sadovnjak. Neka-
terih del tega zemljišča imajo strmino
štirideset stopinj, ki je približno
enako kot pri slovilih terasah od
strnih obronkih na Filipinah in v
Javi, kjer je čez dolga stoletja kmeto-
valec jako težko delal, da zajezuje
prst in prideluje svojo letino.

V zadnjih letih so napredni
farmarji v državah South in North
Carolina vporabili to novo metodo.
Zlasti v jako izpranih obronkih od
reki Catawba je bilo mnogo tisoč akrov
za vedno rešenih od opustošenja
dežja. Ako se ista metoda vporabi za
milijone akrov v Appalachian pogorju,
ki jih voda stalno izpira, bo ta metoda
ohranila vrhno prst v vrednosti mnogih
sto milijonov dolarjev. Spremenila bo
ozemlje, ki je danes pušina, v rodovito
deželo. Zemljišče, ki ni danes prav nič
vredno, se lahko v par letih spremeni v
travnik, vreden najmanj \$30 za akro,
in kasneje — po desetih ali petnajstih
letih nasajevanje drevces ob robih
teras, isto ozemlje, kot se je kazalo v
Virginiji, prideluje tako letino, da
postane vredno od \$75 do \$200 za akro.

J. Russell Smith, profesor
ekonomične geografije na Columbia
University, je izvršil posebno študijo o
starokrajskih terasah in o novi ame-
riški metodi. Našel je, da strmi obronki
Korsiki obrodijo tako letino orehov, kolikor
Illinoiske planjave obrodijo koruze. On
trdi, da, čim se po splošno v Appalachian
pogorju vporabila nova metoda zgra-
jenja teras potom traktorjev in zrasejo dre-

vesa na istih, si bodo Združene
države pridobile novo rodovitno
ozemlje tako veliko kot je vsa
Francija.

**DROBNE NOVICE IZ
KOROŠKE.**

Pozno spoznanje. Med vojno
se je v Avstriji kakor kuga razpasla
nemška nestrpnost. Ljudje, ki jih
sicer nihče ne bi bil pogledal, so postali
vsemogočni; kdor njihovi sleposti ni
pritrjeval, veljal je za izdajavca.
Sodili niso več poklicani sodniki,
marveč v vojaške sodnike preoblečeni
politiki. Slovenci smo to nesrečo
prebridko čutili—Grafenaurja so nam
odsodili, da umre lakote, najblažje
je rodoljube so nam po vrsti zapirali,
ker so se zdeli nekaterim norcem
sumljivi. A kaj se hoče? Slovenci smo
mal narod in malega se povsod zatira.
Čehi so pa tvorili po svojem številu
in po svoji kulturi bistven del stare
monarhije in vendar se je tudi tam
postopalo po berlinskem receptu. Naj-
grše je bilo, da so dr. Kramara
obsojili na smrt. Kramar je odlični držav-
nik. Svojo Avstrijo je iskreno ljubil,
dočas da ga je ta v nesrečni
pravdi obsodila v smrt. Skozi leta
si je s svojo politiko prizadeval
zabraniti vojno.

Duhovniske vesti. Od novopose-
venih duhovnikov sta bila namesčena
kot kaplana č. gg. Obrstener Jakob
v Skocijanu v Podjunu in Wutte
Josip na Radišah.

Radiotelefon — v Podjunu.
V naši majhni, tih vasi je sam sestavljen
radio-aparat domačin Valentin
Huter. Posebno lepo in razložno so
se slišali koncerti in govori iz
Londona.

Dobrla vas. Dolgo že pričakujemo
našega davno imenovanega
nadučitelja, ki pa nikakor ne
pride. Krivo je naše županstvo.
Župan kot stanovnijski komisar, za
kar ga je občinski odbor postavil, ni
konec svojih nalogi zato, ker se ne
ozira na splošnost ampak je le
izvršni organ svoje stranke. Neki
posestnik je prostore, kjer bi bilo
za sranko tudi lepo stanovanje,
preanadiral za kurji hlev, dočim je
tukaj ena družina obstoječa iz
osem oseb, pa ima samo eno sobo.
Županstvo tega ne vidi.

Ruda. Naši kulturonoši so nek-
kdaj vpili na vse pretege, da bomo
padli za 100 let nazaj, ako pridemo
pod Jugoslavijo. Pod Avstrijo pa
nismo padli samo 100 let nazaj,
temveč mnogo več. Res čudno
napredujejo zdaj, ko v drugih
državah in pri drugih narodih
učijo v solah najprej v materinim
jeziku otrok in potem šele v
državnem ali jeziku druge
narodnosti. Pri nas pa mora otrok,
komaj je začel hoditi v šolo,
lomiti nemščino in vdihavati
vsenemški vzduh ter se učiti
zgodovinsko laž, da je Koroška
že od pamtveka nemška posest.
Solskim oblastim menda niso
znani šolski zakoni, da jih tako
zametujejo.

Skocija. V naši vasi se po
pravilja etnitetna stropa. Pri
delu se je pomočnik velikovske
kelparja Janez Kranjc ponesrečil.
Polomil si je desno roko in noge,
da ga je moral rešilni avto
prepeljati v celovško bolnico.

Dobrla vas. V nedeljo dne
30. avg. se je pri poštnem
ravateljstvu v Celovcu ustrelil tu-
kajšnji poštni uradnik A. Fri-
derik. Uvedena je bila proti
njemu uradna preiskava, ker je
poneveril pri pošti čez 60 milijonov
kron.

Sele. Blago srce je pokazal
pokojni posestnik humberske
veleposestva. V oporoki se je
spomnil tudi svojih uslužben-
cev. Tako so po njem podedo-
vali naši drvarji, ki so pri njem
uslužbeni 10 let, po 6 milijonov
kron, gozdarji pa še večje
svote. — Ko bi drugi kapitalisti
imeli tako darežljive roke,
koliko manj gorja bi bilo na svetu.

Telefonska poizkušnja. — Jaka Razborit, dober mož, stara
korenina, železna pardon—raz-
trgana srajca, vitke postave,
počasne hoje, hitre jeze, zajčje
pogumnosti je vse na svetu že
poizkusil, samo govoriti v "škatel-
jco", ki se telefon imenuje, še
ne. Ko je nekoga večera govoril
s svojo boljšo polovico je med
drugim rekel: "Prmejkakokoš,
prej kukr, bm šou u krtovo
deželjo, mourim šje nurt v tisti
škatelco govorit."

In tako se je zgodilo.

Našemu Razboritu je sosedov
France povedal, da je učitelj v
šoli razlagal, da se lahko pri-
pristo z eno vrvoj privezana
pokrova od škatlic od "biksa",
telefonira ter naj sto. Pijo osebe,
ki želijo telefonirati vsak v svoj
kot. Jaka ne bodi neumen, je
seveda poizkusil. Ukazal je ženi,
naj sede v levi kot, pritisnil ji
je škatljico od "biksa" na uho,
on pa se je zavalil v nasprotni
kot in si priblekal pokrova
"telefona" na svoje uho, ki je
bilo tako veliko, da je škatlja
ostala v nji. Ker je dobro poznal
skrivnosti telefona, je razložil
ženi, da je treba dovolj
glasno govoriti. Ko je že držal
dolgo pridigo svoji polovici,
ki jo ni treba, začne končno
telefonirati. "Halo", je zaupil
Jaka tako, da se je hiša stresla. —
"Kdo govori!", je rekla žena s
svojim nežnim ženskim glasom,
seveda po načrtnu svojega moža
ali še boljše po načrtu predav-
nja: "Kako se ima pri telefonu?"
Predavatelj tega predmeta je
bil njen mož. — "Jaz", od-
govori z gromkim glasom, tako,
da se je dimnik na stregi razsul. —
"Kdaj s pa pršu spouč iz
ouštarije", je vprašala žena. S
tem vprašanjem je bil ogenj v
hiši, Jaka pretrga telefonske
zveze s svojo ženo in prične
rohneti: "Prkljata baba usje
moure frdjerbet, vsako rejč,
dbte zludi uzjeu, ker še tistga
nejši vrjedna, da be mačka
pougljedla, kdaj da sm pršo
jez iz ouštarije, kukr, da be ne
bjeu sm svoj gspudar,
preklemana baba stara, pejde
jez šiše d te več ne viden" —
in tako naprej.

Kot smo zvedeli se je do
danes naš korenjak že potolažil
in obvestil sosedo o poizkušnji
in sta sklenila, da bosta poizku-
sila oba telefonirati iz hiše v
hišo in tudi o tej poizkušnji
bomo poročali.

Pravijo, da so bili Gl. Narobe
ni njegovi izdajatelj in okanja-
ni uredniki že tolikrat pofar-
bani, da zdaj že sploh več ne
poznajo, kakšno farbo da imajo.

Pravijo, da Zafknik in Turk,
rilce kuhata. Na tihem pa
želita eden drugega s pestjo
pobožati.

Pravijo, da so očka Zafknik
napravili osveto, da kdor ne bo
z rdečo atavo mašino vleklo, bo
od iste atove mašine povelžen.

Pravijo, da je Richard na
konvenciji take kozle streljal,
da so se mu še "kolmajnarji"
smejali in muzali.

Pravijo, da se ata in Richard,
kadar sta sama ali pa med
svojimi rdečimi kolegi rada
norci brijete iz "kolmajnar-
jev". Kadar pa prideta z njimi
v dotiko, se jim pa priluzujeta.

Pravijo, da je evolucija Mo-
leku tako močgane "zengavila",
da bo šel te dni v Kankakee
ter bo potrkal na vrata
znanega zavoda, ter poprosil,
če bi se dobil tamkaj kak kotiček
za njega.

ŠIRITE A. SLOVENCA!

Iz življenja in sveta.

MORILEC LUSITANIJE.

Te dni je napravila žalosten konec vojna ladja, o kateri je pred par leti govoril ves svet. To je nemški podmornik št. 20. ki je dne 7. maja 1915 torpediral na južni obali Irske veliki naglaški brzi parnik "Lusitanijs". Ta parnik je imel na krovu več tisoč potnikov, od katerih je velik del utonil. Na ladji je bila tudi večja množina zlata, ki se je s parnikom vred potopilo. Zadnje čase so začeli to zlato v palicah dvigati s potapljači in so ga že precej spravili na dan.

Nemški podvodnik je dne 5. novembra 1916 nasedel ob goli, nevarni zapadni obali Jutlandije. V megli je prišel preblizu suhi zemlji in običal na nasipini. Moštvo se je še pravočasno rešilo. Skušali so ga sicer uničiti s torpedom, vendar se je poskus izjalovil. Šele po sklepu miru je svet izvedel kakšno ulogo je imel "U 20" v vojni.

Podvodnica, dolga 60 do 70 metrov, je ležala na periskopnem stolpu popolnoma pod vodo in je pomenjala stalno nevarnost za plovbo, posebno za ribiče. Tekom let je prebivalstvo pobralo iz razbitine, kar je bilo količjak vredno. Polagoma se je vsa notranjost napolnila s peskom, tako da je bila železna ladja le še nevarnejša. Zato so sklenili, da podvodnik popolnoma uničijo. To se je zgodilo nekako pred enim mesecem, 25. avgusta.

Z življensko nevarnostjo so položili danski potapljači pod podvodnik devet min, od katerih je bila vsaka napolnjena s 70 kilogrami najmočnejšega razstreljiva. Razen tega se je vedelo, da se nahaja v razbitini še kakih 200 do 300 ostrih granat in tudi nekaj torpedov, ki v morski vodi gotovo še niso trpeli. Daleč zunaj na prou so skopali globok jarek, iz katerega so napeljali električne žice do min pod vodo. Iz okoličja je prišlo na stotine ljudi, da bi videli, dobro zavarovani v jarku, kako bo končala ena najnevarnejših vojnih ladij za svetovne vojne.

Na določeno znamenje je pritisnil poveljnik saperjev na gumb. Dva velikanska, nad 100 metrov visoka vodna stebra sta bliskoma brizgnila ob strašnem puku v zrak. Potem je zaprla razled na morje velikanska črna stena dima prahu in peska, pomešanega z drobci železa. Takoj nato je začelo treskati daleč naokrog, kakih 400 metrov proč od "U 20", polno manjših in večjih železnih drobcev, ki jih je poglala moč razstreliva visoko v zrak. Okrog podmornika je bilo nekaj sekund morje podobno peklenskemu žrelu. Kmalu se je voda pomirila in za vedno zagrnila pod seboj ladjo, pred katero je pred 10 leti trepetala morskotona zavezniška ladja.

Grozni pogreb nekdanjega strahu morja okrog Anglije je bil pri kraju.

SMRT NA PREŽI V POSTOJNSKI JAMI.

Kraške jame postajajo v vsakih dneh nevarnejše za raziskovalce in delavce v podzemlju. Komaj je bila rešena jamska ekspedicija pri Bužutu, že prihaja nova vest iz Postojne. Malo je manjkalo, da niso te dni prišli v postojnski jami ob življenju štirje delavci.

Zadnji čas so namreč pričeli v postojnski jami graditi novo varno pot v tkzv. "Črno jamo", ki je bila do nedavno nedostopna. Ker je treba pri tem odstranjevati kamen in dolbsti v živo skalo, je zaposlenih pri delu več izurjenih kamnosekov. Ti vrtajo stene podzemne struge reke Pivke. Ker leži stena on stran vode, je treba prebroditi reko s čolnom. Tako se je zgodilo tudi prve dni v tem mesecu. Kamnoseki so hoteli koberu, stopili v čoln ter hoteli prebroditi valove. Ker je voda radi obilnega deževja zelo narasla, pa so se delavci razdelili v dve skupini. Prva skupina je stopila v čoln, druga je držala v rokah vrvi, za katero je bil čoln privezan. Čolnarji so že odrinili od brega in prišli v tok vode, ko se je vrvi utrgala. Vrtinec je povlekel čoln za seboj in ga z vso silo treščil ob noko skalo, da se je razbil. Delavci so bili namah v vodi; opasnost za njihova življenja je bila tem večja, ker je vladala v jami popolna tema. Valovi so nesli ponesrečence naprej. Delavci so že obračunali z življenjem, vendar so še klicali na pomoč. Po naključju pa jih je tok zanesel na otočič sredi vodovja. Jamski vodnik Vilhar, ki je čul klice ogroženih delavcev, se je takoj odpravil na pomoč in je pogumno in v nevarnosti za lastno življenje rešil vse štiri. Da ni bilo njega, bi bili kamnoseki nedvomno poginili v valovih mrzle Pivke.

POLOM INDUSTRIJE V GORNJI SLEZIJU.

Nemški listi se zadnje dni obširno bavijo o gospodarskem polomu v Poljski Gornji Sleziji. Vsled gospodarske krize, ki ji še ni videti izhoda, so velike industrije zabredle v velike dolgove, ki so povzročili njihov polom.

Tako piše "Deutsche Tageszeitung", da ne more plačati uprava Plessovih podjetij svojim nameščencem več kot polovice prejemkov. Veleindustrija dolguje bratovski skladnici na zaostalih članskih prispevkih nad 12 milijonov zlatov. Bismarckovi plavži so zadnje dni zopet odpustili več sto delavcev. Proslula "črna borza" dela ogromne dobičke. Veliki zneski se zopet stekajo v roke temnih elementov.

Strokovne organizacije v

Prejeli smo DRUŽINSKO PRATIKO

ZA NAVADNO LETO 1926.

Družinska Paratika za leto 1926 je jako lepo urejena in je nekoliko večja kot je bila lanske. Posebno je lepo zbran svetovni opis in zraven par jako lepih časa primernih povesti. Prepričani smo, da bodo z njo rojaki zelo zadovoljni.

Ker smo jih prejeli le gotovo število opozarjamo takoj vse naše naročnike, da takoj pišejo po njo predno poide iz zaloge. Cena pratiki je 25c. s poštnino vred, katere je poslati z naročilom vred na:

KNJIGARNO AMERIKANSKI SLOVENEK 1849 W. 22nd Street Chicago, Ill.

Poljski Gornji Sleziji objavljajo poročilo, v katerem pravi, da postaja beda med delavci vedno večja. Naraščajoča brezposelnost in draginja tirata delavce v obup. Baje je kriva tudi vlada, ki se ne ve pomagati in ne skrbi dovolj za zaščito brezposelnih.

Korfantyjevo glasilo ostro napada poljsko vlado Grabskega in zahteva, da se skliče sejm. List očita ministrskemu predsedniku, da je izzval z izdajanjem velikih množin nekritega drobiža novo inflacijo in da je s tem celo oslabil poljsko Narodno banko.

USPEH JUGOSLAVIJE NA DEKORATIVNI RAZSTAVI V PARIZU.

Kakor doznavamo iz dobro poučenega vira, so jugoslovanski dekorativni izdelki vzbudili veliko pozornost na dekorativni razstavi v Parizu. Vodstvo razstave prištevajo jugoslovanski oddelek k najboljšim obiskovanim oddelkom.

Jugoslavija je dobila za svojo razstavo več priznanj, n. pr. Grand Prix, Prix d'honneur ter več zlatih in srebrnih medalj. Razstavo poseti, povprečno vzeto, dnevno 20 tisoč ljudi. Med obiskovalci je vedno kdo iz te ali one jugoslovanske pokrajine. Največje zanimanje vzbujajo slovenske in dalmatinske čipke. Neka veletvrdka se zelo zanima za zastopstvo teh čipk v celi Franciji in njeni kolonah. Neki trgovec iz Alžirje je bil tako presenečen po serviceju, ki izvira iz Sarajeva, da je naročil 60 garnitur naenkrat. Dalje je bil prodan šal iz Zagreba domače ročno delo, za ceno 7 tisoč frankov! Neki Holanec pa je kupil plateno vezano košuljo za 500 frankov. Košulja je bila iz Črne gore in je delo seljaških ženskih rok.

Rodbinska tragedija.

V občini Hlic v Pod-karpat-ski Rusiji se je odigrala strašna rodbinska žaloigra. Mladi Natan Petruša se je tik pred vojno poročil z neko brhko in bogato deklico. Med vojno je prišel v rusko ujetništvo, odkoder se je vrnil te dni. Njegova

žena, ki ga je smatrala za mrtvega, se je med tem drugič poročila. To je Natana Petrušo tako hudo zadelo, da je ponoči zažgal svojo hišo. S hišo vred je zgorela tudi njegova žena, njen drugi mož in trije otroci, on sam pa se je na podu obesil.

ŠIRITE AMER. SLOVENCA.

ZAHVALA.

So. Chicago, 7. oktobra, 1925

Podpisani pripravljalni odbor za katoliški shod v So. Chicago smatra za sv. dolžnost, da se javno prav toplo zahvali za lepo in složno sodelovanje cenjenih faranov in drugih spoštovanih družtev iz naselbin, da se je prvi slov. katol. shod tako vrlo dobro obhajal. Ze vnaprej povdarja podpisani odbor, da ne bi rad izpustil nobenega društva in pododdelka, ki je pripomogel s svojo navzočnostjo do tako nepričakovano lepega uspeha katol. shoda. Pomote se povsod prigradijo, še bolj smo jih zmožni pri nas, ki šele pričenjamo v večjem obsegu se pokazati širši javnosti. Torej naj sledi vroča bratska zahvala slovenskim naselbinam, ki so od blizu in daleč prihitele proslavit prvi slov. katol. shod v So. Chicago.

Zahvalo naj prejmejo vsa društva, ki so se v lepem številu in s zastavami udeležila našega slavnostnega dneva. Prav iskreno zahvalo naj prejmejo požrtvovalni člani gl. odbora K. S. K. Jednote, ki so s svojimi mojstrsko izdelanimi govori potrudili slavnost povečati.

Navzoča preč. duhovščina naj prejme prav lepo zahvalo, da so nas ta dan v tako lepem številu počastili. Domačim možem, ženam in dekletam in fantom se podpisani odbor prijazno zahvali za lepo, složno, krepko sodelovanje na katol. shodu. Še enkrat vsem vsestransko kliče podpisani odbor lepa hvala vsem!

Še posebej se odbor zahvali pa avtomobilskemu oddelku, ki se je zelo potrudil, da je zbral za krasno parado nad 40 avtomobilov. Hvala Vam vsestranska!

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA PRVI SLOV. KATOL. SHOD V SO. CHICAGO

Phone: ROOSEVELT 2586

SLOVENC!

Kadar ste se namenili dati slikati. Bodisi o priliki ženitve, ali v kakem drugem slučaju, nepozabite, da je v Chicagu slovenski fotografist, ki izdeluje prav tako fine slike, če še ne boljše, kakor kdo drugi. Ta fotografist je:

M. Arbanas

SLOVENSKI FOTOGRAFIST

1147 + W. 18th St., Cor. May St.

CHICAGO.

VPRAŠAJTE VAŠEGA SOSEDA

Ako je imel že kedaj opravka, ali če je že slišal kedaj o Kaspar American State Banki, njegov odgovor bo "da"!

V tej banki ima večina našega slovenskega naroda svoje prihranke, ali pa imajo posojeni denar na njih novih domovih,

kupljene naše prve hipoteke ali hipotečne bonde, zavarujejo poslopja proti ognju, pošiljajo denar v stari kraj in kupujejo šifkarte potom našega posredovanja.

Vsi, kateri so se obrnili na nas v bodisi kakršnemkoli bančnem poslu, so bili zadovoljni in tako boste tudi Vi.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Sigurna banka za Vaše prihranke.

1900 Blue Island Ave., vogel 19. ceste Chicago Illinois.

Bančna trdnjava Jugoslovanov v Ameriki.

ALI BOSTE POMAGALI, da dobi naš list 700 novih naročnikov?

Rojaki katoliški Slovenci!

DOLOČENI ČAS za izredno kampanjo za pridobitev 700 novih naročnikov hitro poteka. Nekateri so v tem oziru že storili svojo dolžnost, zavedajoč se, da KATOLIŠKI TISK je danes edino faktor, ki čuva, brani in pospešuje vse, kar je našega katol. Slovencev.

SI TI ROJAK (INJA), ki to čitaš že tudi storil (a) kaj za svoj katol. list "Amerikanski Slovenec"? — Bog Ti plačaj če si in vеди, da bolj koristnega in dobrega dela nisi mogel izvršiti, kakor če si pridobil katoliškemu listu novega naročnika. Morda si s tem pripeljal nazaj odpadlega Slovenca (ko) in to ne bo ostalo brez plačila.

AKO AGITIRATE ZA "AMERIKANSKEGA SLOVENCA" agitirate za svoj katoliški list, ki brani in zagovarja Vaše prepričanje, ki agitira in dela za Vaša večja in močnejša katol. društva in organizacije. Delate torej sami za sebe in vse kar je Vašega.

POJDITE te dni med Vaše prijatelje in sosede in agitirajte za nove naročnike. Pomnite, da sedaj do 1. novembra v tej izredni kampanji velja za list še stara cena

\$4.00

PO PRVEM NOVEMBRU začne list "Amerikanski Slovenec" izhajati dnevno petkrat na teden in bo potem dražji. Te peta številka v tednu bo posvečena NAŠEMU SLOVENSKEMU ŽENSTVU. Poskrbeli bomo, da bo za naše ženstvo primerno urejevana in prepričani smo, da bomo našemu ženstvu s tem zelo ustregli. Rojakinje Slovenke pojdite torej v tej kampanji na delo za naš list, ki stremi zatem, da bo v prihodnje kolikor mogoče deloval tudi za prospeh in koristi slovenskega ženstva v Ameriki. Pojdite na delo za list "Amerikanski Slovenec", da se ga ojači in mu da nove moči za nadaljni boj za naša sveta slovenska katoliška načela. Agitirajte pogumno! Bodite pogumne, kakor je bila pogumna Miklova Zala za svojo slovensko in sveto versko stvar. Naprej in naprej za novimi naročniki, da pridobimo listu v tej kampanji 700 novih naročnikov.

Agitirajmo vsi te dni za "Amerikanskega Slovenca"!

AMERIKANSKI SLOVENEK

1849 West 22nd Street

Chicago, Illinois

R. PAVLOSKI

Slovenski fotografist 719 No. Chicago St. JOLIET, ILL.

Se priporoča slovenskemu občinstvu v naklonjenost!

PRIPOROČAM SE

rojakom na Ely, Minn., da kdor potrebuje sveže rože in vence, dobi največjo izbero pri meni.

FR. PENGAL,

GLADIATORJI

Zgodovinski roman iz leta 70. po Kristusu. —
Angleški spisal G. J. Whyte Melville. Převedel Paulus.

Zbral je torej pečico gladiatorjev z oblju-
bami in z grožnjami in z njimi skrbno pregled-
dal sobo za sobo. Nobenega kota, nobene
lunke ni pustil neprebrskane, prepričan je
bil, da je cesar še v palači in torej v njegovih
rokah.

Sumil pa je izdajstvo.
Ze pozni prihod Euhonorjev k večerji se
mu je zdel sumljiv. Njegov sum je podkrep-
pil tudi Grk sam, ker se nič kaj rad ni zagra-
bil z Germani. Ves čas med bojem je tribun
strogo pazil nanj in ga imel blizu sebe in več
kot enkrat mu je zabranil, da ni zbežal.

Po končanem boju je prišel tribun, iskajoč
Vitelija, tudi v dvorano, kjer je Eska našel
Spadona pri večerji. — Težek zastor je za-
krival ozka vratica, ki so peljala v temno so-
bico, namenjeno prvotno za kopel.

In tu ob zastoru, pol leže, pol sede, je čepel
debel, okoren človek in stokal in se tresel in
se nemirno premikal v blaznem smrtnem stra-
hu.

Tribun je planil naprej in diabolčno ve-
selje se mu je zabliskalo v očeh.

Pa razočaran je obstal, ko je v debelem
človeku spoznal le — Spadona.

Toda celo v svoji jezi in nevolji si je znal
Placid privoščiti zlobno veselje.

"Ej, Euhonor! Ti še nisi mnogo krvavel no-
coj! Suni svoj meč skozi tole okorno truplo in
spravi nam ga s poti!"

Grk se je izogibal krvočnosti le samo te-
daj, kadar je bila v nevarnosti njegova last-
na oseba. Tu pa je radovoljno potegnil meč
in planil nad Spadona in oči so mu zažarele
kakor tigru.

Njegov napad je zbudil zadnje ostanke
možatosti v ubogi žrtvi.

Spadon je skočil na noge z obupnim pogu-
mom človeka, ki zanj ni rešitve.

Na tleh od njem je ležal partiški lok in tulj
s pisano barvanimi puščicami.

"Puščice so zastrupljene!" je kriknil. "Ko-
gar se dotaknejo, je zapadel smrti!"

Napel je lok in gledal krog sebe kakor div-
ja zver, ki so jo lovski psi ugnali.

Euhonor se je ustavil v svojem skoku kakor
okamenel. Njegova nepremična, življenja
polna postava bi bila vsekakor nudila prele-
po študijo njegovim sorojakom-kiparjem.

Toda njegovi sirovi tovariši niso imeli zmi-
sla za take lepote, nje je le dražil smešni pri-
zor in krohotali so se, da so se morali držati
za trebuhe, ko sta oba strahopetneža stala
drug drugemu nasproti.

"Ej, Euhonor! Loti se ga!" so ga ščuvali
kakor lovec ščuje psa na svoj plen. "Alo! Pri-
mi ga! — Tule gre stari Hirpin! Branil te bo!
Vedno ti je pravil, da bi se pripravil za nov
sunek."

Spadon pa je ves prestrašen in zmeden iz-
pustil tetivo iz svojih slabotnih prstov, pušči-
ca je zletela in prasnila Grka po roki, komaj
da se je pokazala kaplja krvi, in je padla, ka-
kor se je zdelo, brez škode na tla.

Nov prezirljiv smeh je zaoril, Euhonor je
spustil meč, prinesel roko k ustom in jo izse-
saval.

Pa ni se še polegel smeh, ko je Grk preble-
del, njegov obraz se je skremžil, z divjim kri-
kom je planil po kočju, zakrilil z rokami in
mrtev omahnil na tla.

Pol tucata mečev se je zagreblo v eunuho-
vo telo, še preden je Euhonor padel.

Lutorij in Eumolpus pa sta odgrnila zastor
in izginila v temi.

Vzklik iznenadenja in začudenja —, nato
krik, proseč usmiljenja —. Noge so se vlek-
le po tleh, nekaj težkega je padlo in gladiator-
ja sta se prikazala med zastorom, za seboj pa
sta vlekla bledega, zabuhlega, slabotnega
starca.

"Cesar je pobegnil!" je rekel stari in po-
gledal divje naokrog. "Cezarja iščete —?"

Opazil je temen smehljaj na tribunovem
licu.

Zadnji up mu je upadel, prekrižal je do-
stojanstveno roko na prsih in dejal:

"Jaz sem cesar —. Udarite, ako ni več za
me usmiljenja in prizanašanja —!"

Tribun je pomišljal. —
Jutranji mrak je gledal skozi okna in mr-
tvi obraz Spadonov je strahotno zrl vanj v
bledem, hladnem svitu prve zore. —

Ali naj s svojo lastno roko umori cesarja
in si zasluži zahvalo njegovega naslednika?
Ali ga naj izroči razdivjanim vojščakom, ki
ga bodo gotovo na mestu ubili, in naj poroča,
da je bila jeza ljudstva vzrok njegove smrti?

Pomisli je na Vespazianov značaj in skle-
nil je, da stori zadnje. —

Obrnil se je h gladiatorjem in jim je naro-
čil, naj zvežejo ujetnika.

Glasni krik in tisočeri koraki so naznanja-
li, da se zbirajo legije pred palačo. Mlado ju-
tro je obsevalo njihove sklenjene vrste, ki so
segale čez celi prostor pred palačo in daleč
tja po vrtu, in jutranji vetrič se je igral z za-
stavicami. Na nekaterih se je že blestelo ime
novega imperatorja: Tit Flavij Vespazian Ce-
zar.

Ko je Vitelij z zvezanimi rokami stopil
med dvema gladiatorjema skozi vrata pala-
če, ki je bila v polnoči še njegova, se je eden
teh napisov zabliskal pred njim v vzhajajo-
čem solncu.

In telo se mu je sesedlo, glava mu je klo-
nila na prsi, sedaj je vedel, da je bridka smrt
neizogibna.

Pa v tribunovem načrtu je bilo, da morajo
videti legije obraz njegove žrtve.

Djal je svoj meč Viteliju pod brado in ga s
tem prisilil, da je nosil glavo po koncu.

"Naj vidijo tvoj obraz!" mu je sirovo rekel.
"Se vedno si najbolj znana oseba v Rimu!"

Četudi je bil debel in zabuhel, napel hrom
in bledega lica, razmrščenih las in ujetnik, je
vendar še vkljub temu nekaj plemenitega do-
stojanstva govorilo iz padlega imperatorja,
ko je dejal:

"Jedel si moj kruh in pil iz moje čaše. Ob-
ložil sem te z bogastvom in s častmi. Včeraj
sem bil tvoj cesar, danes sem tvoj ujetnik.
Ampak tukaj, na pragu smrti, ti povem, da
ne za življenje in ne za celo cesarstvo ne me-
njam s tribunom Julijem Placidom —!"

To so bile zadnje njegove besede.

Kmalu nato so legionarji planili nadeni,
ga pobili na tla, posekali na kose ter jih vrgli
v Tiber.

In zvesta soproga Galerija je dala zbrati
kose in jih je spodobno pokopala.

Pa malokdo je žaloval za Vitelijem požeru-
hom, kajti dobri in zmerni Vespazian je vla-
dal na njegovem mestu.

XX.
V varnem zalivu.

V ozkem, varnem zalivu, obdanem od
gozdnatih gričev, pod mirnim, jasnim nebom,
nepremično kakor speča morská ptica je le-
žala zasidrana vitka galera na blesteči se
morski gladini.

Očividno je pretrpela marsikateri nemirni
vihar na širokem morju. Lesovje je bilo po-
lomljeno in vrvi so bile potrgane. Veliko ští-
rioglato jadro je vse kunjavo ležalo na kro-
vu. Klopí veslačev so bile prazne in vesli so
leno visele ob ladijskih stenah.

Dve osebi sta stali na krovu in uživali le-
poto, ki ju je obdajala, z željno poželjivostjo
mladosti, zdravja in ljubezni. Nista mislila ta
dva človeka, na nevarnosti, ki sta ji s teža-
vo ušla, na nevarnosti na morju, na nevarno-
sti na suhem, ki ju še čakajo, ne na žalost in
ne na težave, — dovolj jima je bilo, da sta
trenutno uživala lepoto enega izmed najlep-
ših otokov sredozemskega morja, — in da sta
bila sama in skupaj.

Slovenskim gospodinjam

je znano, da se dobi najboljše svežo meso, suho pre-
kajeno meso, perutnino ali druge vrste meso, kakor
tudi prave KRANJSKE DOMA NAREJENE KRVA-
VE IN MESENE KLOBASE edino pri domačem me-
sarju:

Math Kremesec

SLOVENSKI M E S A R

1912 W. 22nd STR., CHICAGO, ILL.

Phone: CANAL 6319.

Naše jesen- ske novosti

so pripravljene za Vas,
da si jih ogledate.

Nove Obleke z dvojnimi
hlačami — novi površniki
in zimske suknje

Za moške in dečke. V
zalogi vse velikosti za de-
bele in suhe.

POSEBNE VREDNOSTI
\$25 \$30 \$35

Poleg teh še veliko drugih na izbero.

Hart, Schaffner & Mars obleke od \$40 naprej.

M. H. JELINEK, lastnik

VOGAL BLUE ISLAND AVE. & 18 CESTA

Odperto v torek, četrtek in soboto zvečer, kakor
tudi nedeljo dopoldan.

Telephone Canal 0537

MRS NICHOLAS GOETTERT

POGREBNI ZAVOD

Chapel 2046 W. 23rd Street

Chicago, Illinois

Se priporoča Slovincem v naklonjenost.

Slovenskemu občinstvu obenem naznanjam, da nisem več v zvezi
z mojim poklicem z MR. AND. GLAVACHEM. Kadarkoli rabite po-
grebniška pokličite direktno mojo telefon številko ki je označena v tem
oglasu.

FIRST NATIONAL BANK

Established 1857

Pošiljate Vi Denar v Evropo

Ako ga pošiljate, pridite k nam po po-
jasnila. Naša svetovna zveza nam omogoča
z našo osemindesetletno izkušnjo v
bančnem podjetju, da Vam lahko nudimo
VEDNO NAJCENEJŠO POŠILJANJE de-
narja. Pridite!

FIRST NATIONAL BANK

Največja in najstarejša banka v Jolietu.

Premoženje te banke znaša \$13,000,000.00

THE OLDEST and LARGEST BANK in JOLIET

PISANO POLJE

J. M. Trunk.

Bivši tajnik zunanjih zadev
je imel v Detroitu, Mich., govor
o omejevanju zakonskih svob-
bodščin. Glas Svobode zagrabi
v svoji št. 84 za priliko in go-
vori o verski nestrpnosti, ki v
gotovih krogih obstaja. Če pa
Gl. Sv. spravi vse v en koš in iz-
rečno šteje tudi katolike med
verske nestrpnosti, potem je na
krivem potu v dvojnem oziru.

Prvič kaže svoje nevednost, da
ravno katoliki najbolj trpijo
pod nestrpnostjo gotovih fana-
tikov, in drugič je pozabil na
samega sebe, ker glede verske
nestrpnosti so katoliki prave
ovčice proti skrajno nestrpnim
svobodomislecem, kakor vsa-
kdo lahko pouzame iz vsake
številke Glasu Svobode. Tat
kriči: Primite tatu.

Jaz sem že opetovano pove-
dal svoje stališče do antievolu-
cijalističnih zakonov, kakor tu-
di stališče katoličanov, pa mora
svobodomiselec zopet vse spravi-
ti v en žakelj. Kaj za resni-
co? Pa vendar govorijo o res-
nici.

Mojo malenkost pršteva med
"otroke teme." Otroci teme se
v evangeliu imenujejo tudi ot-
roci tega sveta. Krist se izrazi
o "otročih sveta," da so pamet-
nejši od sinov svetlobe v svojem
rodu." Hvala lepa za tak po-
klon, ko sami s tem pravite, da
smo brihtnejši od vas. Beseda
se hitro zapiše, a mesto kam
drugam, pade kot mastna za-
ušnica na istega, ki jo v naglici
izreče.

Kranjski Janez iz So. Chica-
ga, Ill., je v Prosveti št. 208 v
javni govornici odprl svoja usta
in zahteva, da naj jih jaz za-
prem. Bo moral že še malo po-
trpeti. Kdor ni zloben, bo ra-
zumel zadeve s kranjskimi Ja-
nezi, katero je izborni pojasnil
tudi Mr. J. Grdina, ki je bil
sam poleg. Dogodek na dober-
dopski planoti ne spričuje prav-
ničesar, kvečemu proti temu,
kar je hotel pisac iz So. Chica-
ga dokazati. Ako tak dogodek,
če je resničen, komu podere
vero v nebesa, potem je morala
ta vera stati na želo šibkih no-
gah.

Na uho mu povem, da mene
nič ne poslali v Ameriko. Šel
sem popolnoma sam in prostov-
oljno, ko mi ravno ni bilo tre-
ba. Poslali so me iz političnih
ozirov v penzijo, a razen reda
mi ničesar ni manjkalo. Le ne
preveč ust odpirati. Baje zdaj
garam in garam in je "iz tega
razvidno, kako si želim nebes
na zemlji". Pa naj še on gara,
potem mu ne bo treba verovati
"v pekel na zemlji". Če je ga-
ranje za nebesa na zemlji, naj
se še sam ravna po tem receptu.

Žarkometer pretinentno u-
prašuje, koliko je Krist raču-
nal za krst v reki Jordan. Prav
ničesar, ker Krist v Jordanu
splot ni krščeval. Kaj, ko bi on
sam pogledal, kakšen ččkač
je ko govori o kutarskih ččka-
čih? Ako on ne prinese svojih
otrok, če jih kaj ima, h krstu,
ga to ne bo stalo niti ficka.

Cibrov Jaka ima očividno
usmiljeno srce. To bo tudi pre-
cej vse. V št. 208 zopet ponav-
lja: Uči se, Trunk, uči . . . in
mehko pristavi, da se mu smi-
lim. Hvala lepa za sočutje s
takim revčkom. Saj bo res us-
miljena vredno delo, ako se
kdo trudi z metafiziko in ka-

JOS. HLAVATY
zanesljivi lekarnar
Zdravniške recepte izvršuje
točno.

Zaloga fotografskih
potrebščin. — Prinesite k nam
filme v izdeljavo.

Kodaki in Kamere
1758 W. 21st Street in Wood
CHICAGO, ILL.

Izvrstni sladoled — mize za
goste.

zunistiko nekaj dokazati, kar se
ne more dokazati, kakor pravi
Cibrov Jaka, in kar on pravi,
to bo stalo.

Baje tolikokrat povem, kako
sem študiran. Jaz samo Cibro-
vemu Jaku odgovarjam, ki ravo-
no tolikokrat trdi, da jaz nisem
študiral. Kakor sem, tako tja.

Učeni Jaka še nikoli ni čul o
dobro slovenskem izrazu: za
morjem svinje pasti . . . pa se
hitro sam pršteje med svinjske
pastirje, česar mu seve ne mo-
rem zabraniti, ker jaz stojim
na stališču svobode, da si vsak
prostovoljno izbere stan, kateri
mu ugaja, jaz mu ga ne usilju-
jem.

"Uči se, uči". V čem je v tem
opominu moja duševna revšči-
na? Jaka pravi, da "je za štud-
diranega duševnega velikana
"saj se razumemo žalostno,
da mu morajo svinjski pastirji
dokazovati, da je danes s filozofijo
pri kraju, in sloni vse le
na demonstracijah . . ." in še
na nekom, bržkone, na Cibro-
vem Jaku. Prav nič bi ne bilo
treba svinjskih pastirjev, g. Ja-
ka, sem brez teh že davno ve-
del, da je v gotovih krogih šla
filozofija rakom žvižgat, in me-
tafizika žabam pet. Tu ni po-
voda za kako učenje, bo treba
najti kako drugo panogo po-
manjkljivosti, drugače pade
še usmiljenje v vodo.

Glede osmešenja in blami-
ranja bo pa le Prosveti v prid,
ako traja to še dalje, in bo ta
plat blamaže združeno z nek-
kim strahom, da bi kdo drugi
ne bil blamiran. Ne morem si
misliti, da bi usmiljenje z mojo
revščino šlo tako daleč, da bi
me Cibrov Jaka res hotel ob-
varovati blamaže, katero mi
bo pač le iz srca želel.

Glasi tudi Narodne jednote
je pred konvencijo postalo res
tudi malo narodno.

Pripoveduje v št. 298 o za-
tiranju gorških in koroških
Slovincov. Hm . . . hm . . . ? Ali
je prišlo to od srca?? Pa no-
čem dvomiti. Čudno se mi sa-
mo zdi, da v isti številki s slas-
tjo objavlja dopis kranjskega
Janeza, ki se baha, da ti "niso
mi priborili župnišča" na Ko-
roškem in me poslali v Ameri-
ko". Prvega ni bilo treba, dru-
go pa ni res, a vse to kaže, da
bodo solze za gorške in koroš-
ke Slovence bolj — krokodilo-
ve. Blizu smo bili konvenciji,
in človek ne ve, kaj ima pri-
hodnost včasih v svojem krilu,
in je zelo muhasta glede korit.

LED! LED! LED!
V vročih dneh mora imeti vsaka
gospodinja led, da hladi z njim pi-
jače, da meso ne rudiši, mleko ne skisa,
i. t. d.

Chicaška slovenske gospodinje ku-
pujejo led od slovenskega ledarja. Ka-
tera ga od slovenskega ledarja še ne
kupuje naj to stori: Pokličite na tele-
fon: Canal 2686 in vprašajte za:
JOE P APESH
1825 — West 22nd St.
CHICAGO, ILL.

On pripelje led na dom, prodaja in
razvaža premog, les in prevaža tudi
pohištvo ob času selitev. Rojakom se
toplo priporoča.

The Will County National Bank

OF JOLIET, ILLINOIS

Prejema raznovrstne de-
narne vloge, ter pošilja
denar na vse dele sveta.

Kapital in preostanek
\$300,000.00.

C. E. WILSON, predsed.

ZA DRUŠTVA

cerkvena, podporna ter razne slav-
nosti.

Svetinje, gumbi, trakovi z napisi,
regalije znake itd.

Pečati, štampilje in druge potrebš-
ne naročite pri

AMERIKANSKI SLOVENEK

1849 WEST 22nd STREET
CHICAGO, ILL.

CLEVELANDČANJE!

kadar potrebujete pogrebniška se
spomnite vedno na prvi slovenski
pogrebni zavod

GRDINA IN SINOVI
1053 — E. 62nd St.
CLEVELAND, OHIO
Primate za bližnji telefon in so-
kličite:
Randolph 1881 ali 4556.

LOUIS STRITAR

se priporoča rojakom za naro-
čila premoaga, katerega pripel-
jam na dom. Prevažam pohi-
štvo ob času selitev in vse kar
spada v to stroko.

Pokličite me po telefonu!
2018 W. 21st Place
CHICAGO, ILL.
Phone: Rosevelt 8221.